

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Suzbijanje siromaštva”**(razmatračko mišljenje)**

(2016/C 133/03)

Izvjestitelj: Seamus BOLAND**Suizvjestiteljica: Marjolijn BULK**

U pismu od 16. prosinca 2015., u ime nizozemskog predsjedništva Vijeća i u skladu s člankom 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Ministarstvo zapošljavanja i socijalnih pitanja zatražilo je od Europskog gospodarskog i socijalnog odbora da izradi razmatračko mišljenje o temi:

„Suzbijanje siromaštva”

(razmatračko mišljenje).

Stručna skupina za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo, zadužena za pripremu rada Odbora o toj temi, Mišljenje je usvojila dana 28. siječnja 2016.

Europski gospodarski i socijalni odbor Mišljenje je usvojio na 514. plenarnom zasjedanju održanom 17. i 18. veljače 2016. (sjednica od 18. veljače), sa 197 glasova za, 4 protiv i 4 suzdržana.

1. Zaključci i preporuke

EGSO

1.1. EGSO podržava namjeru nizozemskog predsjedništva Vijeća da se uhvati u koštac s problemom siromaštva i socijalne isključenosti uz pomoć integriranih pristupa i u suradnji s relevantnim javnim i privatnim dionicima. Međutim, EGSO smatra da bi države članice trebale imati potporu u zajedničkom europskom okviru kojim se takvi pristupi potiču i kojim se omogućuje razmjena i kruženje najboljih praksi u borbi protiv siromaštva i sve većih nejednakosti koje, osim što same po sebi predstavljaju problem jer upućuju na manjak socijalne pravde, štete i gospodarskim rezultatima i rastu, kao i socijalnoj koheziji;

1.2. podupire nizozemsko predsjedništvo Vijeća u njegovim nastojanjima da promiče stručne revizije višerazinskih najboljih praksi u borbi protiv siromaštva, no ističe da općine i drugi akteri koji takve najbolje prakse provode trebaju imati potporu u stabilnim nacionalnim strategijama;

1.3. potiče Vijeće EU-a da ponovno stavi naglasak na obvezu koju je preuzelo u strategiji Europa 2020., a koja se odnosi na smanjivanje broja ljudi koji žive ispod granice siromaštva za najmanje 20 milijuna osoba do 2020.;

1.4. preporučuje da Vijeće pritom u obzir uzme održive razvojne ciljeve navedene u Programu održivog razvoja do 2030., te da osigura vezivanje tog programa uz strategiju Europa 2020.;

1.5. uvjeren je da bi upravljačke strukture na razini Vijeća trebale biti uravnoteženije te poziva na pojačanu suradnju između Vijeća Ecofin-a i Vijeća EPSCO-a;

1.6. smatra da bi tijekom europskog semestra ciljevima zapošljavanja i socijalnim ciljevima trebalo dati jednaku važnost kao i makroekonomskim razmatranjima;

1.7. preporučuje da se u europskom semestru cilj smanjivanja siromaštva iz strategije Europa 2020. u potpunosti uzme u obzir te da se to pitanje sustavno rješava tijekom čitavog procesa, u Godišnjem pregledu rasta, zatim u nacionalnim programima reformi te u preporukama za pojedinu zemlju uz pomoć 1.) specifičnih mjera za ublažavanje siromaštva, 2.) usporedivih pokazatelja siromaštva i učinkovitosti politika, te 3.) obveznih procjena socijalnog učinka svih programa reformi koji su predloženi u nacionalnim programima reformi i preporukama za pojedinu zemlju;

1.8. poziva, upravo u vezi sa suzbijanjem siromaštva, na udaljšavanje od gospodarskih politika EU-a koje su i dalje usmjerene na mjere štednje;

1.9. potiče države članice da pokrenu svoje integrirane nacionalne strategije za suzbijanje siromaštva te da se pritom ravnaju prema Preporuci Komisije o aktivnom uključivanju osoba isključenih s tržišta rada ⁽¹⁾, koja se zahvaljujući međudjelovanju svoja tri elementa (1. odgovarajuća potpora dohotku, 2. uključiva tržišta rada i 3. dostupnost kvalitetnih usluga) uvelike smatra najopsežnijom i najučinkovitijom strategijom za iskorjenjivanje siromaštva i socijalne isključenosti;

1.10. ističe visoku razinu siromaštva među djecom u državama članicama i hitnu potrebu provođenja Preporuke Komisije „Ulaganje u djecu: prekidanje kruga prikraćenosti” ⁽²⁾, koja je dio Paketa mjera za socijalno ulaganje iz 2013. i koja, sa svoja tri slična elementa, ima vrlo sličnu strukturu kao i Preporuka o aktivnom uključivanju: 1.) pristup odgovarajućim sredstvima; 2.) pristup financijski prihvatljivim kvalitetnim uslugama i 3.) pravo djece na sudjelovanje;

1.11. izražava krajnju zabrinutost zbog porasta siromaštva zaposlenih, što zahtijeva kritični pregled nedavnih mjera reforme poduzetih u cilju poticanja zapošljavanja uz pomoć liberalizacije radnih odnosa;

1.12. snažno potiče Komisiju da pokrene odvojeni proces za poboljšanje kvalitete europskih i nacionalnih statističkih podataka o siromaštvu i nejednakosti, što bi trebalo dovesti do razrađenijeg skupa zajedničkih pokazatelja kojima bi se osigurali potrebni podaci za donošenje mjera na nacionalnoj razini i razini EU-a, uključujući i mjere koje se odnose na ciljeve održivog razvoja i europski semestar;

1.13. ponavlja svoj prijedlog o uvođenju odgovarajućeg minimalnog dohotka na razini EU-a;

1.14. zahtijeva od Komisije da se zalaže za mjere sprečavanja i suzbijanja prekomjernog zaduživanja na razini EU-a, posebice neodgovornog kreditiranja i lihvarstva;

1.15. poziva Komisiju da bez odgode predloži nove smjernice za savjetovanje s dionicima na socijalnom planu, omogućujući im da svoj doprinos daju na strukturiran način u sklopu europskog semestra, u svim fazama procesa odnosno tijekom osmišljavanja, provedbe i ocjenjivanja;

1.16. potiče države članice da bolje iskoriste fondove EU-a koji im stoje na raspolaganju za podupiranje socijalne uključenosti te traži od Komisije da se hitno savjetuje s državama članicama i dionicima kako bi saznala provodi li se odluka o odvajanju 20 % Europskog socijalnog fonda (ESF) za promicanje socijalne uključenosti i suzbijanje siromaštva na djelotvoran način;

1.17. snažno potiče Komisiju da u najavljeni europski stup socijalnih prava uključi načela za učinkovitije i pouzdanije socijalne standarde i sustave te da suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti pretvori u jednu od glavnih sastavnica tog stupa.

2. Uvod

2.1. Nizozemsko predsjedništvo Vijeća ističe da je potrebno zaustaviti trend rastućeg siromaštva u EU-u. Kao sredstvo kojim će se to postići želi potaknuti razmjenu najboljih praksi, posebice u odnosu na integrirane pristupe i suradnju između relevantnih (javnih i privatnih) dionika.

⁽¹⁾ SL L 307, 18.11.2008., str. 11.

⁽²⁾ SL L 59, 2.3.2013., str. 5.

2.2. Iako u svojim mišljenjima o suzbijanju siromaštva više zauzima pristup „od vrha prema bazi”, jer je uvjeren da su za borbu protiv siromaštva odgovorni donositelji odluka (institucije EU-a i vlade država članica), EGSO pozdravlja namjeru Predsjedništva da organizira stručne revizije u kojima bi se proučili pristupi „od baze prema vrhu”, to jest primjeri pristupa partnerstvima koje koriste države članice radi suzbijanja siromaštva i u kojima sudjeluje nekoliko dionika, uključujući javni sektor, socijalne partnere, građanske i neprofitne organizacije te socijalnu ekonomiju.

2.3. EGSO se stoga potpuno slaže s time da borba protiv siromaštva iziskuje multilateralni pristup i da svi dionici trebaju doprinijeti postizanju maksimalnog smanjivanja siromaštva. Najbolje prakse spomenute u ovom Mišljenju potječu od nekoliko europskih dionika ⁽³⁾.

3. Opće napomene: nužnost suzbijanja siromaštva

3.1. Iako od 2008. uzastopne teške gospodarske i financijske krize doprinose povećanju nestabilnosti i siromaštva u Europskoj uniji, mjere socijalne zaštite u većini država članica pripomogle su ublažavanju posljedica krize. Međutim, s financijskom krizom iz 2011. taj je trend preokrenut, a mjerama fiskalne štednje počeli su se sprečavati socijalni izdaci, što je pogoršalo situaciju. Čak i Europska komisija danas priznaje da je postizanje cilja vezanog uz siromaštvo još daleko. EGSO stoga smatra da se upravo zbog toga treba hitno udaljiti od gospodarske politike EU-a koja je i dalje isključivo usmjerena na mjere štednje.

3.2. Bez socijalne zaštite gotovo polovica Europljana živjela bi u siromaštvu. No tri ključne funkcije politika socijalne skrbi – automatska stabilizacija, socijalna zaštita i socijalno ulaganje – oslabljeni su zbog nedavnih fiskalnih ograničenja uvedenih zbog rješavanja krize. Situacija se mora promijeniti.

3.3. EGSO također prepoznaje neraskidivu poveznicu između siromaštva i lošeg zdravlja, koja pokazuje kako je potreba za hvatanjem u koštac sa siromaštvom prioritet. Dokazi sustavno ukazuju na to da je u područjima s većim udjelom ljudi koji žive u siromaštvu također veći udio ljudi s lošijim zdravljem u usporedbi s imućnijim područjima ⁽⁴⁾. Primjerice, utvrđeno je da u nekim dijelovima Ujedinjene Kraljevine muškarci s manje imućnih područja umiru otprilike jedanaest godina ranije, a žene sedam godina ranije od imućnijih sugrađana ⁽⁵⁾.

3.4. EGSO je uvjeren da bi strategija Europa 2020. bila puno bolja kad bi se vezala uz europski semestar. Cilj smanjenja siromaštva mora ostati ključna sastavnica te strategije, a razine ambicija koju pokazuju države članice moraju biti puno više. Zbroj obveza vezanih uz smanjivanje siromaštva, preuzetih u svakoj od 28 država članica, ne podudara se sa zajedničkom ambicijom EU-a da do 2020. iz siromaštva izbavi barem 20 milijuna ljudi.

⁽³⁾ Finska: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, str. 49. (EAPN (2011.) Aktivno uključivanje. Kako ga ostvariti?)
Finska/Njemačka: Eurofound (2012), *Active inclusion of young people with disabilities or health problems*, Publications Office of the European Union, Luxembourg, str. 62. –63. (Eurofound, 2012.; Aktivno uključivanje mladih ljudi s invaliditetom ili zdravstvenim problemima, Ured za publikacije Europske unije, Luksemburg)

Hrvatska: <http://www.humananova.org/en/news/0/60/the-impact-of-social-cooperative-humana-nova-in-2013th-year/>

Austrija, Belgija, Norveška, Slovenija: <http://www.easpd.eu/en/content/investt> i <http://investt.eu/>

Švedska: http://www.eurodiaconia.org/files/Events/CROSSROADS_20111209_2_AM_2.pdf.

Ujedinjena Kraljevina: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, str. 30. (EAPN (2011.) Aktivno uključivanje. Kako ga ostvariti?)

Škotska: <http://links.alliance-scotland.org.uk/>.

Latvija: EU Alliance for Investing in Children, *Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice*, str. 69. –74. (Savez EU-a za ulaganje u djecu, Priručnik za provedbu: Preporuka o ulaganju u djecu u praksi.)

Španjolska: EU Alliance for Investing in Children (2015), *Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice*, str. 87. – 92. (Savez EU-a za ulaganje u djecu, Priručnik za provedbu: Preporuka o ulaganju u djecu u praksi)

Njemačka: *Social Inclusion and Dignity in Old Age – Promoting participatory approaches to use reference budgets*, str. 46. – 50. (Socijalna uključenost i dostojanstvo u starijoj dobi – promicanje participativnih pristupa u korištenju referentnih proračuna)

Bugarska, Rumunjska: <http://amalipe.com/index.php?nav=projects&id=57&lang=2>.

Španjolska: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen* str. 21 (EAPN (2011.) Aktivno uključivanje. Kako ga ostvariti?)

⁽⁴⁾ Davidson, R., Mitchell, R., Hunt, K., (2008), *Location, location, location: The role of experience of advantage in lay perceptions of area inequalities in health*, *Health & Place*, 14(2): 167. – 81. (Lokacija je najvažnija – uloga povlaštenosti u laičkim shvaćanjima o nejednakosti regija u pogledu zdravlja).

⁽⁵⁾ http://www.audit-scotland.gov.uk/docs/health/2012/nr_121213_health_inequalities.pdf.

3.5. Za smanjenje siromaštva odgovorne su na prvom mjestu države članice. Svoje bi stanje mogle poboljšati uz pomoć razmjene najboljih praksi s drugim državama, uključujući integrirane pristupe i suradnju s relevantnim (javnim i privatnim) dionicima u cilju suzbijanja siromaštva. Vijeće bi trebalo pozvati države članice na osmišljavanje integriranih strategija koje su nužne za smanjivanje siromaštva.

3.6. Osobito je u porastu siromaštvo zaposlenih. Komisija bi trebala ocijeniti koliko su nedavne mjere reformi, poduzete u cilju poticanja zapošljavanja uz pomoć liberalizacije radnih odnosa, utjecale na porast siromaštva zaposlenih.

3.7. Procjene socijalnog učinka trebale bi igrati najvažniju ulogu tijekom cjelokupnog zakonodavnog procesa kako bi se više vodilo računa o multidimenzionalnoj prirodi siromaštva i socijalne isključenosti (koja nadilazi materijalno siromaštvo te obuhvaća druge oblike socijalne i gospodarske prikraćenosti kao što je nedostatak jednake dostupnosti obrazovanja, zaposlenja, stanovanja, zdravstvene skrbi i sudjelovanja u društvu).

3.8. Siromaštvo je i svjetski problem. Održive razvojne ciljeve UN-a⁽⁶⁾, usvojene 2015. (prije svega, Cilj br. 1.: Okončanje siromaštva u svim njegovim oblicima svugdje u svijetu), institucije EU-a i države članice trebale bi uzeti u obzir i integrirati u svoje strategije. Program za održivi razvoj za 2030.⁽⁷⁾ trebalo bi vezati uz strategiju Europa 2020.

3.9. EGSO je obaviješten o predstojećem pokretanju Komisijinog „europskog stupa socijalnih prava“. Prema Komisiji, koncept „uzlaznog usklađivanja“ država članica u socijalnim pitanjima u tom će stupu imati važnu ulogu. EGSO potiče Komisiju da u taj stup uključi načela učinkovitijih i pouzdanijih socijalnih standarda i sustava⁽⁸⁾ (točnije, snažne socijalne standarde za odgovarajuću potporu dohotku tijekom čitavog života, uključiva tržišta rada i nediskriminirajući pristup visokokvalitetnim financijski prihvatljivim uslugama za sve) te da na taj način borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti uvrsti među glavne sastavnice stupa.

4. Posebne napomene – pomagala koja treba istražiti

4.1. Europska komisija vrlo je aktivno predlagala sveobuhvatne preporuke koje se smatraju veoma korisnima za suzbijanje siromaštva. To posebno vrijedi za Preporuku o aktivnom uključivanju osoba isključenih s tržišta rada te za Preporuku „Ulaganje u djecu: prekidanje kruga prikraćenosti“. Ako u borbi protiv siromaštva Vijeće prednost želi dati integriranom pristupu, ono bi najprije trebalo podsjetiti države članice da te preporuke aktivno slijede.

4.2. Paket mjera za socijalno ulaganje⁽⁹⁾ iz 2013. još je jedna dobra inicijativa Komisije. EGSO je već zatražio od Komisije da na području socijalnih ulaganja provede ambiciozan i opsežan program te da ga promiče u svim fazama europskog semestra⁽¹⁰⁾. Socijalno ulaganje odnosi se, među ostalim, na politike kojima se pojedince i obitelji priprema za nove socijalne rizike koji postoje u konkurentnom društvu utemeljenom na znanju tako da se od ranog djetinjstva nadalje ulaže u ljudski kapital, umjesto da se samo „popravlja“ šteta uzrokovana gospodarskom ili političkom krizom⁽¹¹⁾. Međutim, unatoč svojim zaslugama, socijalno ulaganje još uvijek nije pristup koji slijede sve države članice. Ako Vijeće želi prikupiti najbolje prakse u borbi protiv siromaštva, svakako bi trebalo razmotriti dosad ostvarena postignuća u području socijalnog ulaganja te poduprijeti tu vrstu inicijative⁽¹²⁾.

4.3. Sustavi minimalnog dohotka koji postoje u nekim državama članicama nisu dostatni za rješavanje problema siromaštva⁽¹³⁾. Iako se u nekim zemljama (uključujući Austriju, Njemačku, Španjolsku i Portugal) od 2010. provode reforme sustava minimalnog dohotka ili su reforme najavljene ili ih se pak testira (primjerice u Grčkoj i Italiji), one nisu dostatne. EGSO zahtijeva europske mjere kako bi se u Europi podržao odgovarajući minimalni dohodak⁽¹⁴⁾ te zahtijeva ulaganje u univerzalne, sveobuhvatne i primjerene sustave socijalne zaštite koji mogu spriječiti opasnost od siromaštva tijekom čitavog života⁽¹⁵⁾. Vijeće bi trebalo podržati sve navedene mjere.

⁽⁶⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1300>.

⁽⁷⁾ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁽⁸⁾ SL C 13, 15.1.2016., str. 40.

⁽⁹⁾ COM(2013) 83 završna verzija i priloženi dokumenti.

⁽¹⁰⁾ SL C 226, 16.7.2014., str. 21.

⁽¹¹⁾ Hemerijck (2014) i Social Justice Ireland „Europa. Unija za bespomoćne kao i za moćne“.

⁽¹²⁾ Vidjeti „Socijalno ulaganje u Europi – studija o nacionalnim politikama“ (2015.), Europska komisija.

⁽¹³⁾ Bouget et al (2015.) i Social Justice Ireland „Europa. Unija za bespomoćne kao i za moćne“.

⁽¹⁴⁾ Vidjeti SL C 170, 5.6.2014., str. 23.

⁽¹⁵⁾ Vidjeti bilješku 10.

4.4. Povrh toga, nesmotreno i neodgovorno davanje potrošačkih kredita i nedovoljno pomna procjena financijske sposobnosti kućanstava uzrok su spirale prezaduženosti u nedavnom razdoblju koje je obilježeno krizom i politikama štednje te se oko 70 % dužnika nalazi ispod praga siromaštva u Europi, unatoč tomu što su neki od njih zaposleni, ali s primanjima koja nisu dovoljna za podmirenje dugova. Takvo stanje iziskuje stroge mjere i suzdržanost u dodjeljivanju potrošačkih kredita, posebice putem posrednika i nefinancijskih subjekata koji ne poštuju propise i ljude potiču na uzimanje zajmova uz lihvarske kamate.

5. Posebne napomene – mjere koje se odnose na upravljanje

5.1. Europsko gospodarsko upravljanje doživjelo je korjenite promjene zbog krize eura. U prvi je plan stavljena makroekonomska stabilnost i reforme za poticanje rasta. Socijalnom upravljanju još uvijek se ne pridaje odgovarajuća pozornost. Međutim, gospodarske politike trebale bi u obzir uzeti učinak koji će imati na kvalitetno zapošljavanje i socijalnu koheziju. Povrh toga, s obzirom na to da bi EMU imao koristi od socijalne dimenzije, upravljačke strukture na razini Vijeća trebale bi biti uravnoteženije, a suradnja između Vijeća Ecofin-a i Vijeća EPSCO-a pojačana.

5.2. Odbori EMCO i SPC trebali bi i dalje imati aktivnu ulogu u ocjenjivanju nacionalnih reformi u sklopu procesa europskog semestra, no trebali bi se postupno početi savjetovati s relevantnim europskim dionicima na razini EU-a.

5.3. Složeni pokazatelj „siromaštva”, koji se koristi za utvrđivanje siromaštva u strategiji Europa 2020., temelji se na tri pojedinačna pokazatelja: 1.) ljudi kojima prijete opasnost od siromaštva; 2.) ljudi koji žive u teškoj materijalnoj oskudici; i 3.) ljudi koji žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada. Prema toj strategiji, države članice moraju odrediti svoje nacionalne ciljeve kojima bi doprinijele općem cilju na temelju ta tri pokazatelja te u skladu sa svojim nacionalnim prioritetima i okolnostima. No EGSO smatra kako je različitostima u nacionalnim pristupima doprinijela činjenica da su države članice mogle slobodno birati između navedena tri pokazatelja, zbog čega će možda trebati izraditi nove preporuke.

5.4. Ocjena EAPN-a o nacionalnim programima reformi iz 2015. pokazuje da u 88 % njih siromaštvo nije navedeno kao glavni prioritet te da smanjenje siromaštva nije spomenuto niti u jednoj od preporuka za pojedinu zemlju⁽¹⁶⁾. EAPN je stoga predložio da se u europskom semestru posveti veća pozornost socijalnim pitanjima, počevši s Godišnjim pregledom rasta i završivši s preporukama za pojedinu zemlju o smanjenju siromaštva za sve države⁽¹⁷⁾. EGSO se slaže s tim prijedlogom te preporučuje uključivanje nacionalnih dionika u pripremu i provedbu nacionalnih programa reformi te izvještavanje o njima. Općenitije govoreći, kako bi se državama članicama omogućilo da uče jedne od drugih, rezultati savjetovanja s relevantnim dionicima na europskoj i nacionalnoj razini trebali bi se objaviti u sklopu europskog semestra.

5.5. Komisija bi trebala pokrenuti odvojeni proces za poboljšanje europskih i nacionalnih statističkih podataka o siromaštvu i nejednakosti kako bi unaprijedila praćenje tog višedimenzionalnog socijalnog problema. To bi trebalo dovesti do preciznijeg skupa zajedničkih pokazatelja kojima bi se osigurali potrebni podaci za donošenje mjera na nacionalnoj razini i razini EU-a, uključujući mjere koje se odnose na ciljeve održivog razvoja i europski semestar.

5.6. Procjene socijalnog učinka od ključne su važnosti za utvrđivanje rizika povezanih sa siromaštvom koje za sobom povlače mjere u nizu relevantnih područja reformi, kao što su fiskalna konsolidacija, upravljanje javnim dugom, oporezivanje, tržište rada, regulacija financijskih tržišta, osiguravanje javnih usluga i javna ulaganja. Pravovremene procjene socijalnog učinka posebice bi se trebale provoditi u okviru europskog semestra, uz intenzivno savjetovanje sa socijalnim partnerima, civilnim društvom i relevantnim stručnjacima u državama članicama i na razini EU-a.

5.7. Europski semestar trebao bi u potpunosti uzeti u obzir cilj smanjenja siromaštva iz strategije Europa 2020. te bi se to pitanje trebalo sustavno rješavati tijekom čitavog procesa, i to putem 1) specifičnih mjera za ublažavanje siromaštva, 2) usporedivih pokazatelja siromaštva i učinkovitosti politika te 3) obveznih procjena socijalnog učinka svih programa reformi koji su predloženi i nacionalnim programima reformi i preporukama za pojedinu zemlju.

⁽¹⁶⁾ Tj. unatoč činjenici da je u Bugarskoj 2015. razina siromaštva bila vrlo visoka, ta se situacija nije istakla niti u jednoj preporuci za pojedinu zemlju iz 2015.

⁽¹⁷⁾ Vidjeti EAPN (2015.) „Može li europski semestar doprinijeti suzbijanju siromaštva i povećavanju sudjelovanja? EAPN-ova ocjena nacionalnih programa reformi za 2015.”

5.8. Države članice trebale bi osmisliti i provesti sveobuhvatne, integrirane nacionalne strategije za suzbijanje siromaštva, socijalne isključenosti i diskriminacije. Te bi strategije trebale uključiti sljedeća područja: odgovarajuću potporu dohotku, uključiva tržišta rada, kvalitetna radna mjesta, jednak pristup financijski prihvatljivim uslugama visoke kvalitete, bolje iskorištavanje strukturnih fondova EU-a, gospodarsku i socijalnu integraciju migranata, borbu protiv diskriminacije i rad u partnerstvu sa socijalnim partnerima i relevantnim nevladinim dionicima.

5.9. Također je potrebno suzbijati prezaduženost usvajanjem odgovornih politika koje se odnose na kreditiranje (strogi propisi o posrednicima i izdavanju kreditnih kartica, zabrana agresivnog oglašavanja, zabrana lihvarstva, zabrana ovrhe nekretnine u kojoj osoba živi i drugih osnovnih dobara), jačanje posredovanja u rješavanju sporova, davanje druge šanse prezaduženim osobama (politika novog početka), kao i informiranjem i obrazovanjem o prezaduženosti i njezinim sprečavanjem.

5.10. Države članice moraju koristiti strukturne fondove EU-a kako bi poduprle socijalnu uključenost svih osoba. Komisija bi posebno trebala hitno provjeriti s državama članicama i dionicima provodi li se odluka Vijeća o odvajanju 20 % sredstava iz Europskog socijalnog fonda (ESF) za promicanje socijalne uključenosti i suzbijanja siromaštva ⁽¹⁸⁾.

6. Posebne napomene – mjere koje se odnose na sudjelovanje dionika

6.1. Jedna od vodećih inicijativa strategije Europa 2020., Europska socijalna platforma protiv siromaštva i socijalne isključenosti, osnovana je kao široka zajednička struktura koja obuhvaća velik raspon politika kako bi doprinijela postizanju europskog cilja smanjivanja siromaštva ⁽¹⁹⁾. Trebala je osigurati temelj za zajednički angažman nacionalnih vlada, institucija EU-a i ključnih dionika u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti, no dosad je služila tek kao platforma za raspravu i nije proizvela opipljive rezultate na području postizanja cilja smanjivanja siromaštva. Vijeće i Komisija trebali bi razmotriti kako će joj dati snagu platforme koja će podupirati dobre prakse u borbi protiv siromaštva i kako osigurati njezinu izravnu povezanost s glavnim procesima EU-a – npr. europskim semestrom i strategijom Europa 2020.

6.2. EGSO podsjeća na Uvodnu izjavu 16. prijašnjih Integriranih smjernica za rast i zapošljavanje u kojoj se izričito navelo da bi strategiju Europa 2020. „prema potrebi trebalo provoditi, nadzirati i ocjenjivati u partnerstvu sa svim nacionalnim, regionalnim i lokalnim tijelima, u bliskoj suradnji s parlamentima te sa socijalnim partnerima i predstavnicima civilnog društva” ⁽²⁰⁾. Ovim se izvatkom želi naglasiti da se mora poboljšati način savjetovanja s europskim i nacionalnim dionicima tijekom faza osmišljavanja, provedbe i ocjenjivanja europskog semestra.

6.3. U analizi EAPN-a naglašava se nedostatak smislenog angažmana institucija EU-a i relevantnih (javnih i privatnih) dionika, kao što su socijalni partneri, nevladine organizacije i drugi, tijekom faza osmišljavanja i provođenja europskog semestra. Kako bi se civilno društvo učinkovito uključilo u sve faze procesa europskog semestra, Komisija bez odgode mora predložiti nove smjernice o sudjelovanju i nadzirati napredak u izvješćima o pojedinim zemljama i ostalim dokumentima vezanima uz nadzor.

6.4. Isto tako postoji potreba otvaranja dijaloga s osobama koje žive u siromaštvu kako bi se čuo i njihov glas i kako bi se djelovalo protiv masovnog otuđivanja, posebice mladih ljudi, od EU-a. Godišnji sastanci EAPN-a na kojima se okupljaju ljudi koji su siromaštvo iskusili iz prve ruke primjer su dobre prakse. EGSO poziva Komisiju da osigura daljnju financijsku potporu tih sastanaka i njihovo uključivanje u postupak savjetovanja o napretku koji je postignut u pogledu ispunjavanja cilja smanjivanja siromaštva u sklopu europskog semestra. Povrh toga, ti bi se sastanci trebali održavati na nacionalnoj razini.

⁽¹⁸⁾ Vidjeti <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=hr>.

⁽¹⁹⁾ Vidjeti <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hr&catId=961> i SL C 248, 25.8.2011., str. 130.

⁽²⁰⁾ Vidjeti <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14338-2010-INIT/en/pdf>.

7. Posebne napomene – odgovornost za višerazinske najbolje prakse u suzbijanju siromaštva

7.1. EGSO se slaže s namjerom nizozemskog predsjedništva koja se odnosi na organiziranje stručnih revizija višerazinskih najboljih praksi za suzbijanje siromaštva, no naglašava da općine ne mogu biti jedina odgovorna tijela za osiguravanje takvih primjera. EGSO vjeruje da se regionalnim i lokalnim inicijativama ne zamjenjuju središnje odgovornosti i jamstva. Ako žele postići cilj smanjivanja siromaštva, vlade te javni i privatni dionici moraju sustavno surađivati i to na strukturirani način.

7.2. EGSO bi htio naglasiti da je, primjerice u Nizozemskoj, mnogo odgovornosti na području socijalnih pitanja prebačeno na općine. Koncentracija mnogobrojnih zadataka na općinskoj razini možda je troškovno učinkovita i omogućuje rješenja „po mjeri” koja zadovoljavaju potrebe korisnika, no kao što je navedeno u preporuci o pojedinoj zemlji za Nizozemsku, postoje opasnosti mogućeg smanjivanja financiranja koje treba izbjeći. Decentralizacija inicijativa nije uskladiva s rezovima u općinskim proračunima.

7.3. EGSO stoga vjeruje da, iako najbolje prakse na regionalnoj i lokalnoj razini svakako postoje, one ne mogu i ne smiju ostati usamljene. Potrebne su im nacionalne strategije kojima će ih se poduprijeti.

7.4. EGSO također vjeruje da se pri odabiru najboljih praksi koje treba promicati treba usredotočiti na pristupe utemeljene na dokazima (npr. postavljanjem pitanja kao što su: 1. Funkcionira li ova inicijativa u praksi? 2. Može li je se prenijeti i nekamo drugamo?) te na poticanje stvaranja veza između relevantnih dionika. Treba uspostaviti i odgovarajući okvir za razmjenu najboljih praksi.

7.5. Tim se praksama ističe kako je potrebno osmisliti učinkovite socijalne politike za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, reorganizirati socijalne službe i preispitati prakse djelatnika socijalnog rada kako bi ih se prilagodilo potrebama siromašnih osoba, poticati socijalne aktere na iskorištavanje njihova stručnog iskustva za oblikovanje socijalnih politika te, naposljetku, dodijeliti prava osobama koje siromašnima pomažu pri integraciji i društvenom napretku.

Bruxelles, 18. veljače 2016.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Georges DASSIS

PRILOG

Sljedeći predloženi amandman, koji je odbijen, dobio je barem četvrtinu glasova:

Amandman 15. (predložio Lech Pilański)

Točka 1.15.

Izmijeniti kako slijedi:

„snažno potiče Komisiju da u najavljeni Europski stup socijalnih prava uključi načela za učinkovitije i pouzdanije socijalne standarde i sustave te da suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti pretvori u glavne sastavnice tog stupa. Prilikom predlaganja mjera u okviru Europskog stupa socijalnih prava Europska komisija treba uzeti u obzir različite razine društveno-gospodarskog razvoja pojedinih država članica i obratiti pozornost na to kakve bi u tim zemljama mogle biti posljedice, posebice posljedice porasta društvenih standarda, na razine zaposlenosti i opasnost od siromaštva i socijalne isključenosti.”

Amandman je stavljen na glasovanje i odbačen s 59 glasova za, 131 protiv i 13 suzdržanih.
